

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหา ยาเสพติด เป็นปัญหาที่สำคัญของหลายประเทศทั่วโลก ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะในสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อตรงต่อตัวผู้เสพเอง ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด และยังส่งผลกระทบต่อปัญหาต่าง ๆ ของสังคม นับตั้งแต่ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความมั่นคงของประเทศตลอดจนการสูญเสียกำลังคน

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังเผชิญกับปัญหา ยาเสพติดนี้ นับวันจะยิ่งเพิ่มปริมาณและความรุนแรงมากขึ้น จะเห็นได้จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (ป.ป.ส.) ในปี 2536 มีผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาทั้งสิ้น 47,668 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้เข้ารับการบำบัดรักษารายใหม่ 27,789 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 - 24 ปี มีจำนวน 10,333 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 และเป็นเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี มีจำนวน 16,115 คน คิดเป็น ร้อยละ 34 ในจำนวนนี้เป็นนักเรียน นักศึกษา ถึงร้อยละ 5.5 ทั้งนี้ยังไม่รวมผู้ที่ไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา และจากการประมาณการจำนวนผู้ติดยาเสพติดในประเทศไทยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย 2538 ซึ่งสำรวจข้อมูลในช่วง วันที่ 14 มกราคม - 14 มิถุนายน 2537 พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนผู้ติดยาเสพติดขึ้นต่ำ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2536 รวมทั้งสิ้น 1,267,590 คน หากคิดเป็นอัตราผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ จากจำนวน ประชากรทั่วประเทศ ปี 2536 (58,336,072 คน) พบว่าอัตราผู้ติดยาเสพติดเท่ากับ 21.73 หรือ 22 ต่อประชากร 1,000 คน โดยในกรุงเทพมหานครมีผู้ติดยาเสพติด 14.61 ต่อประชากร 1,000 คน ในจำนวนนี้เป็นเยาวชนที่อยู่ในโรงเรียนและสถานับการศึกษา 3,584 คน คิดเป็นร้อยละ 5 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2538)

จากสถิติที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาเยาวชนกับยาเสพติดเป็นปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ การแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น สถานศึกษาเกือบทุกแห่งต้องประสบกับปัญหาการใช้จ่ายยาเสพติดของนักเรียน นักศึกษานานสั่งกัด ทั้งนี้เพราะนักเรียน นักศึกษา เป็นวัยที่เรียกว่า วัยรุ่น มีความซุกซน อยากรู้อยากเห็น ขี้แสบและถูกหลอกได้ง่าย ปัญหา ยาเสพติดในสถานศึกษาจึงเป็นปัญหาที่ต้องเป็นห่วงและ จำเป็นต้องรีบแก้ไขเพราะ เยาวชนในสถานศึกษา เป็นวัยที่ต้องเตรียมพร้อมทั้งในด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เป็นทรัพยากรบุคคลอันมีค่ายิ่งของประเทศ เป็นกำลังอันสำคัญในการ พัฒนาประเทศ ต่อไปในอนาคต ถ้านักเรียน นักศึกษาติดยาเสพติด จะทำให้สุขภาพร่างกาย และจิตใจ เสื่อมทราม เป็นบุคคลไร้สมรรถภาพ ขาดความเชื่อมั่นไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ใน สังคมได้ ไม่สนใจตนเอง ประสบความล้มเหลวในการศึกษา ก่อให้เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และปัญหาความมั่นคงของประเทศชาติตามมา ซึ่งยาเสพติดที่เป็นปัญหา คือ เฮโรอีน คี้น กัญชา และแอมเฟตามีน ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่เกิดขึ้นนี้ รัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นหน่วยงาน กลางในการประสานงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั่วประเทศ ซึ่งในส่วน ของกระทรวง ศึกษาธิการได้จัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ (ป.ป.ส.ศธ.) ขึ้น โดยมีผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรรมการ จัดทำแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งหลักในการดำเนินงาน คือใช้แนวคิดของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาอัน ได้แก่ ผู้ บริหาร ครู อาจารย์และนักเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหายา ซึ่ง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกือบทุกหน่วยงานได้มีการจัดประชุม สัมมนาครู อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และครูแนะแนว ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อทบทวน สภาพปัญหาและซักซ้อมความเข้าใจในนโยบาย บทบาทของครู ผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งทำ ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การให้บริการปรึกษา ติดตามแก้ไข ตลอดจนการศึกษาสมรรถภาพนักเรียนที่ใช้จ่ายยาเสพติด เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน โรงเรียนเป็นประจำทุกปีและอย่างต่อเนื่อง (ป.ป.ส., อัดसानา)

จากการติดตามแก้ไขนักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของกองสารวัตร นักเรียน กรมพลศึกษา ในปี 2536 ได้ติดตามนักเรียน 114 ราย จากโรงเรียนเอกชนและ รัฐบาล ผลปรากฏว่าระดับอายุที่ติดยาเสพติด มากคือ 13 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.5 อยู่ใน มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 72 และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช. 1 - 3) ร้อยละ 25.4 (กรมพลศึกษา, 2536) และจากการวิเคราะห์แนวโน้มการใช้จ่ายยาเสพติด จากอัตราการใช้

เข้ารับการศึกษา รายใหม่ทุก 6 เดือน ในช่วงปี 2533 - 2536 พบว่า ในปี 2536 แนวโน้มของการใช้จ่าย และยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนมีอัตราเพิ่ม ขึ้นจาก ปี 2533 ประมาณ 4 เท่า โดยในปี 2533 มีนักเรียนเข้ารับการศึกษา 448 คน ปี 2534 มี 697 คน ปี 2535 มี 1,250 คน และในปี 2536 มีจำนวน 2,307 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา สูงสุด หรือที่กำลังศึกษาอยู่ในขณะรับการศึกษาแล้ว ปรากฏว่า ระดับอาชีวศึกษามีจำนวน สูงที่สุด คือ 802 คน รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 751 คน (บ.บ.ส., อุดສາເນາ) และจากการสำรวจข้อมูลนักเรียน นักศึกษาที่ใช้จ่ายยาเสพติด ในปีการศึกษา 2537 ของกองกิจการพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนนักเรียนที่ติดยาเสพติดทั้งสิ้น 20,309 คน คิดเป็นร้อยละ 0.18 ของนักเรียนทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนที่สังกัดคณะกรรมการการศึกษา เอกชน (สข.) จำนวน 1,089 คน คิดเป็นร้อยละ 0.06 และเป็นนักศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 1,940 คน คิดเป็นร้อยละ 0.67 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538)

จากปัญหาที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นว่าการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร ฉะนั้นการศึกษาถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาโดยศึกษาจากผู้บริหารซึ่งเป็นผู้รับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นผู้ที่มีอำนาจในการจัดและวางแผนดำเนินงาน และครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานป้องกัน ยาเสพติดในโรงเรียน เพราะครูคือผู้สร้างความตระหนักและขัดเกลากิจกรรมมาให้เหมาะสมและ เผื่อระวังความประพฤติที่เบี่ยงเบนและยังเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับงานป้องกัน เป็นตัวแทนที่จะชี้ให้เห็น ถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ในโรงเรียนอาชีวศึกษาโดยใช่แบบสอบถาม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา โดยนั้ผลจากการวิจัย ส่วนหนึ่งไปประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน อาชีวศึกษาและเป็นแนวทางการพิจารณาการจัดทำแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาฉบับต่อไป ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ จัดองงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ตามแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับอุดมศึกษา (พ.ศ. 2535 - 2539) ในโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเปิดสอนใน ระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เท่านั้น ซึ่งครอบคลุมด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 ด้านการวางแผน
- 1.2 ด้านการปฏิบัติงาน
- 1.3 ด้านการติดตามและประเมินผล

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม ถามผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่าผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ตอบแบบสอบถามของผู้วิจัยที่ทำขึ้นให้คำตอบที่เชื่อถือได้ และตรงตามความเป็นจริง

2. ผู้วิจัยถือว่าผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนเป็นอย่างดี

3. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงขนาดโรงเรียน และระยะเวลาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่ผ่านมา

4. ผู้วิจัยถือว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่มีความแม่นยำและเชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพ หมายถึง สภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

ปัญหา หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดดำเนินการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายด้วยวิธีใดก็ตาม เช่น กิน ฉีด สูบ ดม เป็นเวลานาน ติดต่อกันจะก่อให้เกิดการติดยาเสพติด และส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ใช้ในลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ต้องเพิ่มปริมาณของยาเสพติดมากขึ้นเรื่อย ๆ
2. เมื่อหยุดใช้ยาเสพติดจะเกิดอาการลงแดง
3. มีความต้องการที่จะใช้ยาเสพติดอยู่ตลอดเวลา
4. สุขภาพของผู้ใช้ยาเสพติดจะทรุดโทรมลง

การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา หมายถึง การจัดดำเนินงานที่มุ่งให้ทุกคนในโรงเรียนอาชีวศึกษาไม่ใช้ยาเสพติด โดยใช้แผนป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ระดับอุดมศึกษา (พ.ศ.2535 - 2539)

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่

ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือครูใหญ่ ให้เป็นหัวหน้าดำเนินงานและรับผิดชอบงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

โรงเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนระดับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดกรมอาชีวศึกษา และโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ในกรุงเทพมหานคร

สช. หมายถึง โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงาน และจัดทำแผนป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาครั้งต่อไป
2. เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน ป้องกันยาเสพติดเห็นความสำคัญ และสนใจต่องานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน